

СТАНОВИЩЕ

от член на научно жури за придобиване на образователна и научна степен
„Доктор“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов,
определено със Заповед N 52 от 20.01.2023 г.
на ректора на Стопанска академия – проф. д-р Марияна Божинова

Изготвил становището: *проф. д-р Стефан Симеонов*

Автор на дисертационния труд: **Калоян Паргов**, докторант при катедра
„Финанси и кредит“, Стопанска Академия „Д. А. Ценов“

Тема на дисертационния труд:
„Енергийна сигурност и енергийна стратегия на ЕС и България:
финансово-икономически аспекти и предизвикателства“

Научен ръководител: **проф. д-р Стоян Проданов**

I. Общо представяне на дисертационния труд

- 1.1. Основни компоненти на въведението: **обектът, предметът и изследователската теза** са формулирани ясно, логично и съответстват на сериозността на поставените цел и задачи.
- 1.2. Обем: общо 217 стр., от които 185 основен текст. С това обемът е достатъчен за съдържателно развитие на дисертацията и постигане на поставените задачи.
- 1.3. Литература: списъкът на литературата съдържа 158 източника, от които 113 на английски език.
- 1.4. Приложението включва 8 стр. таблично представени корелационни зависимости.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

- 2.1. Преценка на **актуалността на темата**: актуалността на темата е ясно изразена и тя е добре обоснована с „*нарастващото въздействие на изменението на климата върху енергийните системи ...*“. Към това се добавят и извънредното въздействие на войната на Кремъл в Украйна и всестранното икономическо въздействие върху доставката на течни горива, както и неизбежните политически последици (в това число и задължителните санкции към Русия).

2.2. **Разработеност** на изследвания в дисертацията научен проблем:
Проблемите за енергийната сигурност на България и Европа все още не са получили необходимите практически решения, те изискват комплексен, задълбочени и динамичен подход за решаване с дългосрочни прогнози и валидност. Това обуславя и необходимостта от прилагането на научно изследователски подход, каквито изследвания не изобилстват и не покриват потребностите на актуалната реалност.

2.3. **Структурата** е класическа в 3 глави, в които логично и балансирано е развито изложението.

1ва глава. Исторически анализ и оценка на енергийната политика на европейския съюз в началото на XXI век.

2ра глава. Финансово-икономическите измерители като индикатори за предотвратяване на енергийни предизвикателства.

3та глава. Предизвикателства и перспективи пред енергийния сектор на ЕС и България.

2.3. Мнение за **езика и ползваната методология в дисертационния труд**
Стильът в дисертацията и свързаните с нея публикации е на много добро ниво, зрял, на места преобладава полемичния над научния стил.

Ползваната **методология** в дисертационния труд включва дескриптивна статистика, таблично представяне и схематично илюстриране, графично моделиране, регресионно изследване и бета анализ, което осигурява успешното реализиране на поставените изследователски задачи.

2.4. Мнение доколко **авторефератът** отразява точно и пълно труда.
Авторефератът е в обем 32 стр. Същият отразява коректно и точно дисертационното изследване и постигнатите в него резултати.

2.5. Публикации по темата на дисертацията:

Авторът представя 4 научни публикации, свързани с темата на дисертацията. Три от тях са самостоятелни: 1 студия, 1 статия и 1 доклад и един доклад в съавторство. Посоченото показва превишение на минималните изисквания с 10 точки.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Като следствие от проведеното дисертационно изследване авторът извежда 5 резултат с приносен характер:

Първо. „Изведена е авторова дефинитивна интерпретация на понятието „енергийна сигурност“ като съществен елемент на енергийната политика на всяка една държава с пряко факторно

въздействие и значение за икономическата, националната и екологичната сигурност, които в тяхната интегрална цялост се постигат чрез обезпечаване на енергийните нужди на оптимални цени, подкрепящи икономическия растеж в условия на глобален нисковъглероден преход.

Второ. „Моделирани са компонентите на енергийния баланс на Европейския съюз и България, въз основа на което е изведена необходимостта от задълбочено изследване на енергийните процеси и техните тенденции за целите на предприемането на ефективни действия за предотвратяването на потенциални негативни последствия от нарушаване на технологичните процеси в енергийния сектор и предприемането на механизми за своевременни координационни мерки.

Трето. „Изведено е обосновано авторово предложение за формирането на стратегически алианс за енергийна сигурност между държавите Швеция, Дания, Великобритания, Франция, Австрия, Германия, Унгария и Испания, основаващо се на извършването на оценка на енергийния трикомпонентен ранг и ранга на регионалния икономически потенциал на държавите.

Четвърто. „Идентифицирани са количествените взаимовръзки между цените на основните енергийни ресурси чрез прилагането на корелационен анализ в държавите от Европа, като са изведени геополитическите възможности за корекция във финансовите параметри на основните енергийни ресурси в Европа и вариантите за потенциално сътрудничество между страните.

Пето. „Установени са практическите възможности за добавяне на стойност за България, основани върху стратегическото разположение на и до основни трасета за доставка на тръбен газ, захранването им от терминали за регазификация с постигане на конкурентни алтернативи на традиционните източници. На основата на приложен перспективен анализ и комбинаторно моделиране, основани на алгоритъма Euphemia или „Отделен виртуален брокер“ – SVB са оценени критично ефектите на пазарния сегмент „Ден напред“ на Българската независима енергийна борса с отчитане на ценови пазарни аномалии през 2022 год. в ситуация на свързване на две национални борси с различен сезонен пик и ритъм на търсене и предлагане на електроенергия.

Посочените обобщения отразяват реално достиженията от дисертационното изследване и считам, че имат научно-приложен характер и тяхното съблюдаване може да допринесе за едно по-успешно изграждане на енергийната сигурност на България и др. европейски страни.

IV. Бележки към дисертационното изследване и препоръки към последваща работа по темата

Не смятам, че са налице съществени бележки с критичен характер.

Не е признак за научно постижение нито на добра практика даването на собствена самооценка от автора в дисертацията и в автореферата за изпълнимост на поставените задачи. Много по-успешно би било открояването на по-конкретни резултати, които да убеждават читателите в значимостта на написаното.

Впечатленията ми от цялостната работа на автора по проблемите на енергийната сигурност ме насочват да препоръчам концентриране върху предлагането на по-конкретни решения за отделните въпроси в комплекса на енергийната стратегия на България и другите европейски икономики.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеното дисертационно изследване си поставя обхватни цели и задачи, които са изпълнени. **Общата ми преценка за представения дисертационен труд на Калоян Паргов е положителна. На основата на посоченото предлагам на научното жури да присъди ОНС „Доктор“ по икономика на Калоян Паргов.**

20.02.2023

Изготвил становището:

(Проф. д-р Стефан Симеонов)